

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1

van **SARAH SMEYERS**

datum: 26 september 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Japanse duizendknoop - Bestrijding

Enkele maanden geleden stelde ik al een schriftelijke vraag over de bestrijding van een invasieve exoot, zijnde de muskusrat (vraag nr. 795 van 31 mei 2023). Deze keer zou ik echter een vraag willen stellen over de Japanse duizendknoop, een woekerplant die steeds verder oprukt en blijkbaar heel moeilijk te bestrijden is.

Wie geregeld gaat wandelen en fietsen, kan er niet meer naast kijken: de Japanse duizendknoop duikt overal, gaande van dijken over natuurgebieden tot zelfs 'reguliere' velden, op en overwoekert zo de bestaande gewassen en grassen. De bestrijding is niet voor de hand liggend. Deze plant heeft namelijk heel diepe wortels en vermeedert zich razendsnel. Schapen, varkens, pesticiden, maaien,... niets helpt. De enige manier om de verspreiding min of meer beheersbaar te houden, zou erin bestaan om de planten letterlijk en figuurlijk uit te graven.

1. Wordt er een inventaris opgemaakt dan wel bijgehouden over haarden van Japanse duizendknoop? Zo ja, wat zijn de resultaten van die inventarisatie? Anders gesteld: hoeveel oppervlakte heeft deze plant intussen ingenomen?
2. Op de webstek van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) lees ik dat de 'ultieme bestrijdingstechniek' voor deze plant nog niet bestaat. Naar verluidt, is uitgraven, naast de inzet van schapen, vooralsnog het beste bestrijdingsmiddel. Uitgraven is echter zeer intensief (en dus duur) terwijl de inzet van schapen meerdere (minimum vijf) graasbeurten vereist.

Is het een optie om de beheersovereenkomsten met herders uit te breiden van bijvoorbeeld twee naar vijf graasbeurten?

3. Werd de inzet van varkens ter bestrijding van deze plantensoort in Vlaanderen al overwogen? Zo niet, waarom niet?
4. Op mijn vraag naar bestrijdingsbudgetten voor de muskusratten antwoordde de minister: "De VMM zet verspreid over Vlaanderen 55 VTE in die rattenbestrijding binnen het takenpakket hebben zitten. Zoals hierboven geadviseerd staan ze daarbij ook in voor de bestrijding op waterlopen van andere waterlopenbeheerders. Daarnaast nemen ze ook andere taken op zoals zwerfvuil ruimen, opruimen invasieve plantensoorten, enzovoort. Dit budgettaire uitsplitsen is bijgevolg niet mogelijk."

Welk budget werd er voor 2023 gereserveerd voor de bestrijding van al deze invasieve exoten waarvan er overigens - denk bijvoorbeeld alleen al maar aan de Aziatische hoornaar - steeds meer opduiken?

**Vlaams
Parlement**

ANTWOORD

op vraag nr. 1 van 26 september 2023

van **SARAH SMEYERS**

1. Er is in Vlaanderen geen monitoring die zich specifiek op Japanse duizendknoop richt. De soort wordt echter wel waargenomen en gemeld als onderdeel van andere projecten, of door (natuur)vrijwilligers. Zo is er toch een goed beeld van de algemene situatie in Vlaanderen. Het meest recente overzicht is door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) gegeven in het PrIUS-rapport¹ (hoofdstuk 7.2.7). In Vlaanderen is de Japanse duizendknoop abundant en wijdverspreid. De verspreiding wordt via de Florabank gemonitord. In 2023 komt in bijna 38% van de onderzochte kilometerhokken van de Florabank Japanse duizendknoop voor. De data zijn echter kwalitatief (aan- of afwezig) waardoor uitspraken over aantallen en trends hieruit niet kunnen worden afgeleid.

Er zijn tevens enkele inventarisatieprojecten op gemeentelijk of regionaal niveau. Meestal nemen instanties die verantwoordelijk zijn voor het groenbeheer van een bepaald gebied dit initiatief. Op die manier kunnen ze een beheerstrategie en kostenraming maken voor een beheer dat rekening houdt met invasieve duizendknopen. Zie hier een niet-limitatief overzicht van zulke inventarisatieprojecten:

- Langs de getijdenafhankelijke waterlopen van De Vlaamse Waterweg:
 - langs de Zeeschelde en Durme². Kartering om de 4 jaar.
 - langs de Grote Nete (tot Itegem) en Kleine Nete (tot Grobbendonk), het getijdenafhankelijk deel van de Grote en Kleine Nete³. Kartering om de 4 jaar.
 - langs de Zenne van monding tot Zemst, de Dijle van monding tot Werchter en de Demer van Werchter tot Diest (op te starten).
 - langs de bevaarbare waterlopen in Oost- en West-Vlaanderen⁴.
 - Exotekartering is een vast onderdeel van de inventarisaties in de kustduinen zoals de gebieden van de beheerevaluatie kust⁵.
 - Het grondgebied van de stad Geel.
2. Een uitbreiding van het aantal graasbeurten met herders kan helpen om de populatie duizendknoop beter onder controle te krijgen, maar of dat effectief en efficiënt is, moet voor elke situatie afzonderlijk worden geëvalueerd door de beheerder. Een andere mogelijkheid is stootbegrazing, waarbij de schaapskudde tijdelijk wordt ingerasterd ter

¹ [Een kader voor de aanpak van invasieve uitheemse soorten in Vlaanderen: Een prioritering voor het natuurbeleid \(PrIUS\)](#)

² Vandevoorde B., Dhaluin P., Van Lierop F., Elsen R., Van den Bergh E. (2019). Beheervoorstel voor de dijkvegetaties van de Zeeschelde, Durme en Rupel (district 1 & 2). Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2019 (45). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

³ Vandevoorde B., Van Lierop F., Elsen R. & Van den Bergh E. (in prep.). Beheervoorstel voor de dijkvegetaties langs de getijdenafhankelijke Grote Nete en Kleine Nete (District 3). Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2023 (20). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

⁴ Van de Meutter F., Vanderhaeghe F., Raman M., & Van Kerckvoorde A., (2012). Invasieve uitheemse planten langsheen bevaarbare waterlopen in West- en Oost-Vlaanderen. Inschatting van het voorkomen en een afwegingskader voor beheer. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO.R.2012.13. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

⁵ Provoost, S., Van Gompel, W., & Vercruyse, E. (2020). Beheerevaluatie kust. Eindrapport 2015-2019. (Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2020; Nr. 18). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.

hoogte van de haard met een gemakkelijk te verplaatsen en tijdelijke omheining; zogenaamd flexinet. De beheerstrategie uitgewerkt door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) is gebaseerd op de info terug te vinden op Ecopedia⁶. Op basis van deze strategie kan de meest aangewezen doelstelling gekozen worden waarbij ingezet wordt op preventie, controle en nazorg. Op basis van deze beheerstrategie kan de meest aangewezen aanpak bepaald worden voor een besmet terrein. Bestrijding van een haard van Japanse duizendknoop vraagt steeds een langdurige en volgehouden inspanning, ongeacht de methodiek.

3. Varkens zijn al sporadisch ingezet voor het beheer of de bestrijding van Japanse duizendknoop. Er is echter nog geen analyse voorhanden die zou wijzen op buitengewone voordelen die deze beheertechniek met zich zou meebrengen. Anekdotische gegevens geven aan dat het beheer met varkens positieve resultaten met zich kan meebrengen. Wel moet er rekening worden gehouden met een aantal randvoorwaarden, met name dat dit nog steeds een langdurig engagement inhoudt (4 tot 5 jaar) en dat de dieren moeten verzorgd en bijgevoerd worden (huisvesting, water en manuren) om in goede conditie te blijven. De haard wordt ook niet volledig uitgeroeid waardoor beheer nodig zal blijven. Jaarrondbegrazing of seizoensbegrazing doorbreekt de dominantie van Japanse invasieve duizendknoop. Begrazingsdruk kan ervoor zorgen dat de populatie onder controle blijft of zelfs sterk afneemt. Door aanhoudende begrazing (over meerdere jaren), wordt de biomassa invasieve duizendknoop na verloop van tijd gereduceerd ten voordele van inheemse plantensoorten en kan zich terug een natuurlijke, structuurrijke vegetatie ontwikkelen. Stopzetting van de begrazing zal in de meeste gevallen echter terugkeer of liever heropleving van de duizendknoophaad betekenen. De seizoensbegrazing moet van start gaan in het vroege voorjaar en de grazers moeten minstens tot in september ter plaatse blijven. Algemeen gesproken eten geiten, schapen, runderen, varkens en paarden jonge duizendknoopstengels, hoewel ook het ras, de gewoonten en het andere beschikbaar voedsel een rol kunnen spelen. Het staat terreinbeheerders uiteraard vrij deze vorm toe te passen als zij de nodige omkadering kunnen bieden.
4. De bestrijders van de VMM voeren alleen de bestrijding uit van watergebonden invasieve exoten. Daarbij staan de 55 VTE in voor de bestrijding van muskusrat en beverrat op alle waterlopen van het Vlaams Gewest en alle waterlopen in de provincies Limburg, Vlaams-Brabant en Antwerpen evenals in de meeste natuurgebieden. Op de onbevaarbare waterlopen categorie 1 worden ook de invasieve water- en oeverplanten bestreden, die opgenomen zijn op de lijst met zorgwekkende invasieve exoten, horende bij de Europese Verordening 1143/2014. De bestrijding van de invasieve waterplanten (o.a. grote waternavel) op waterlopen categorie 1 wordt uitgevoerd door de medewerkers van het team rattenbestrijding. Opdrachten voor de bestrijding van invasieve oeverplanten verloopt via externe contracten (vnl. maatwerkbedrijven). Jaarlijks besteedt de VMM hieraan ongeveer 200.000 euro.

⁶ <https://www.ecopedia.be/pagina/een-beheeraanpak-voor-japanse-duizendknoop-ontwerpen>